

Geen energietransitie maar energie-evolutie: een stapsgewijze verschuiving naar nieuwe energiebronnen zodra deze betrouwbaar en betaalbaar zijn

Posted on 22 april 2025 by Gastauteur

*Door Walter van de Vijver**

In de media en door energie-experts en politici wordt veel gesproken over de klimaatcrisis en de dringende noodzaak om fossiele brandstoffen uit te faseren. De klimaatverandering en de daarmee verbonden opwarming van de aarde vragen terecht om actie. Tegelijkertijd hebben de afgelopen jaren aangetoond dat een eenzijdige en te snelle uitfasering van bestaande energiebronnen ook negatieve gevolgen kan hebben. Een evenwichtige, realistische en pragmatische benadering is noodzakelijk om deze complexe mondiale uitdaging aan te gaan.

Elke energiebron zou aan vijf cruciale criteria moeten voldoen: betrouwbaarheid, beschikbaarheid, veiligheid, betaalbaarheid en duurzaamheid. Daarnaast speelt geopolitiek een steeds belangrijker rol: waar komt de energie vandaan, en hoe houdt een land energiezekerheid en economische concurrentiekracht? Ook mogen we niet vergeten dat een energiebron alleen werkt als er een acceptabel rendement is voor de investeerder.

Vraag naar fossiele brandstoffen neemt nog steeds toe

Momenteel blijven fossiele brandstoffen zoals gas en olie aan veel van deze criteria voldoen. Tegelijkertijd wordt er terecht hard aan gewerkt om de productie van fossiele energie duurzamer te maken, door bijvoorbeeld het verminderen van energieverlies en het opvangen van broeikasgassen, zoals CO₂.

Het is belangrijk te erkennen dat de wereldwijde vraag naar alle fossiele brandstoffen nog steeds jaarlijks toeneemt. Vooral de vraag naar gas (via pijpleidingen, maar ook als LNG via transport per schip) neemt sterk toe, omdat het de schoonste fossiele brandstof is. Het klimaat wordt geholpen met de vervanging van kolen of olie door gas.

Nieuwe technologieën, zoals batterijen voor grootschalige energieopslag, onshore windmolens en zonnepanelen, worden steeds efficiënter en betaalbaarder. De ontwikkeling van deze technologieën heeft echter doorgaans 10-15 jaar nodig gehad. Offshore windenergie in de Noordzee, bijvoorbeeld, zal volgens de huidige trends pas over 50 jaar qua grootte een serieuze vervanger zijn van olie en gas van de Noordzee. Bovendien zijn de 'life-cycle'-kosten nog steeds hoger. Andere veelbelovende energiebronnen, zoals geothermie, modulaire kernreactoren en waterstof voor zwaar transport, bevinden zich nog in de ontwikkelingsfase en zijn nog niet op grote schaal inzetbaar en kunnen nog niet aan de meeste criteria voldoen.

We hebben te maken met de volgende uitdagingen:

1. Wereldwijde energiebehoefte

Veel landen in de niet-westerse wereld staan nog aan het begin van hun

energietransitie, omdat ze primair bezig zijn met het toegankelijk en betaalbaar maken van energie voor de gehele bevolking. De groeiende wereldbevolking vraagt om betrouwbare, betaalbare en schone energie, met grote gevolgen voor landgebruik, voedselvoorziening en economische ontwikkeling. Het is belangrijk om opkomende landen niet onze standaarden op te leggen, maar hen te ondersteunen bij hun eigen duurzame oplossingen. Het is overigens opvallend dat er zo weinig wordt gesproken over de groeiende wereldbevolking die ook een groot deel van het toenemende energieverbruik (en van de opwarming van de aarde) verklaart.

2. Behoud van concurrentiekracht en energiezekerheid

Landen riskeren hun concurrentiepositie door te vroeg afscheid te nemen van betrouwbare en kosteneffectieve energiebronnen. Het vroegtijdig sluiten van kerncentrales en het versneld afbouwen van gasgebruik, zoals in het Verenigd Koninkrijk en Duitsland, heeft daar geleid tot hogere energieprijzen en economische problemen. De handhaving van een zogenaamd *level -playing-field* is essentieel voor een geloofwaardige evolutie van de energielevering en concurrentiekracht.

3. Impact op infrastructuur en economische groei

De groei van duurzame energie en de verdere elektrificatie van het bedrijfsleven stelt hoge eisen aan het elektriciteitsnet vooral door de toenemende niet permanent ter beschikking staande energieproductie van wind en zon. Tegelijkertijd wordt onvoldoende rekening gehouden met de stijgende energiebehoefte van opkomende technologieën zoals AI, cloud-computing en big data die moeten worden voorzien van energie die 24/7 beschikbaar is.

Het gebrek aan investeringen in infrastructuur en netcapaciteit leidt niet alleen tot economische vertraging, maar belemmert ook de ontwikkeling van een toekomstbestendig energiesysteem.

4. Onbetaalbare subsidies en risicovolle technologieën

Overheden kunnen niet oneindig subsidies verstrekken aan bijvoorbeeld elektrische voertuigen of blijven investeren in onrendabele technologieën zoals groene waterstof. Dit leidt tot kapitaalvernietiging en frustraties als projecten hun beloften niet waarmaken. Veel overheden hebben bovendien al last van te hoge schulden.

5. Draagvlak onder consumenten

Wynia's week: Geen energietransitie maar energie-evolutie: een stapsgewijze verschuiving naar nieuwe energiebronnen zodra deze betrouwbaar en betaalbaar

Stijgende energieprijzen en beperkte keuzevrijheid leiden tot groeiende onvrede onder consumenten. Dit kan het draagvlak voor een geforceerde energietransitie aanzienlijk verminderen en politieke spanningen vergroten. Politici kunnen deze signalen niet negeren zonder grote consequenties, omdat het vertrouwen van burgers in beleid en bestuur op het spel staat.

6. Verlies van investeerdersvertrouwen

Wanneer nieuwe energieprojecten, zoals offshore windparken of waterstofinitiatieven, onvoldoende rendement opleveren, verliezen investeerders hun vertrouwen en zoeken ze hun heil elders. Dit heeft een remmend effect op verdere innovatie en schaalvergroting en kan de ontwikkeling van nieuwe technologieën vertragen.

7. De blijvende rol van fossiele brandstoffen

Fossiele brandstoffen hebben decennialang bijgedragen aan economische groei en innovatie. Veel cruciale processen en eindproducten hebben momenteel nog geen betaalbare alternatieven. Een realistische transitie moet rekening houden met de tijd en met de grootte van de investeringen die nodig is om betrouwbare vervangers te vinden.

8. Constructieve communicatie

Alarmistische en restrictieve boodschappen ('dit mag niet meer!') wekken weerstand op bij burgers en ontmoedigen juist de mensen die verantwoordelijk zijn voor de energievoorziening. Positieve en oplossingsgerichte communicatie, waarbij burgers en bedrijven worden meegenomen in het proces, is cruciaal om vooruitgang te boeken.

Gezien de bovengenoemde uitdagingen moet het volgende veranderen:

1. Omarm alle energiebronnen

De wereldwijde groeiende vraag naar energie betekent dat alle beschikbare energiebronnen nodig blijven. De wereld kan nog decennia niet zonder olie en gas. Tegelijkertijd moeten kolen, als meest vervuilende bron, als eerste worden afgebouwd. Het is ook verstandig om meer transparantie te eisen van producenten over hun emissie-intensiteit.

2. Energie-evolutie, geen transitie

Het concept van een energietransitie is misleidend. Wat nodig is, is een energie-evolutie: een stapsgewijze verschuiving naar nieuwe energiebronnen zodra deze betrouwbaar, betaalbaar en schaalbaar zijn. Gas en kernenergie blijven ook fundamenteel voor een stabiele en continue beschikbare energievoorziening, gezien de onvoorspelbaarheid van wind- en zonne-energie en gebrek aan grootschalige en veilige batterij-opslag.

3. Flexibele en holistische aanpak

De aarde en de mensheid hebben zich altijd weten aan te passen aan verandering. Hoewel het minimaliseren van klimaatverandering door energieopwekking een belangrijk doel is, mogen maatregelen geen economische stagnatie of mondiale instabiliteit veroorzaken. Transparantie over 'life-cycle'-kosten en haalbaarheid is essentieel. Innovatie zal blijven verrassen en verbeteringen in energie-efficiëntie bieden directe kansen.

4. Strategische investeringen en samenwerking

De benodigde investeringen en expertise vereisen een lange termijnvisie die verder gaat dan politieke cycli van 4-5 jaar. Het is essentieel om bedrijven met bewezen ervaring in grootschalige projecten daarbij te betrekken. De focus moet liggen op samenwerking en concrete oplossingen, niet op ideologische verdeeldheid.

5. Internationale coördinatie en 'prikkel's'

Een goede coördinatie, met een globaal en pragmatisch overzicht, erkend door de belangrijkste nationale regeringen is noodzakelijk om een wereldwijd portfolio van initiatieven te kunnen prioriteren en faciliteren. Zo kunnen ook de juiste 'prikkel's' gegeven worden om richting, karakter en snelheid van verandering te beïnvloeden. Dit is een complexe taak en er moet erkenning komen dat de huidige VN-activiteiten en processen (zoals VN COP) te log en onbestuurbaar zijn geworden. Zoals altijd gaat het erom de juiste mensen te vinden die deze coördinerende rol effectief kunnen vervolgen.

Het is ook duidelijk dat energie-evolutie noodzakelijk is gezien de stijgende vraag naar energie in de wereld en gezien de uiteindelijk afnemende betaalbare voorraden van olie en gas. Simpele strategieën, zoals recent in de VS met 'drill-

baby-drill' en ontkenning van de klimaatproblemen, zijn te korte termijn gericht en contraproductief. De recente trendbreuk met verdere globalisatie, geïnitieerd door de VS maken een globale aanpak meer complex, hoewel deze essentieel blijft.

Duurzame toekomst

Door de energietransitie vanuit een breder perspectief te benaderen en realistische doelen te stellen, kunnen we een duurzame toekomst realiseren waarin economische groei, welvaart en pragmatische klimaatdoelen hand in hand gaan. Samenwerking tussen alle betrokken partijen met bewezen kennis (de huidige voorzieners van energie) en daadkracht is hierbij van cruciaal belang.

***Walter van de Vijver** is meer dan 40 jaar actief in de energiewereld, waarvan 25 jaar bij Shell en de laatste 15 jaar bij Reliance Industries.*

***Wynia's Week** verschijnt drie keer per week, **156 keer per jaar**, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. Doet u weer mee? Kijk [**HIER**](#).
Hartelijk dank!*